

На основу члана 15, а у вези са чланом 36. Закона о енергетици („Службени гласник РС“, број 84/2004) и члана 12. Статута Агенције за енергетику Републике Србије („Службени гласник РС“, број 52/2005),

Савет Агенције за енергетику Републике Србије, на 21.седници од 21. јула 2006. године, донео је

О Д Л У К У

О УТВРЂИВАЊУ МЕТОДОЛОГИЈЕ ЗА ОДРЕЂИВАЊЕ ТАРИФНИХ ЕЛЕМЕНАТА ЗА ИЗРАЧУНАВАЊЕ ЦЕНА ПРИСТУПА И КОРИШЋЕЊА СИСТЕМА ЗА ТРАНСПОРТ ДЕРИВАТА НАФТЕ ПРОДУКТОВОДИМА

1. Утврђује се Методологија за одређивање тарифних елемената за израчунавање цена приступа и коришћења система за транспорт деривата нафте продуктоводима, која је одштампана уз ову одлуку и чини њен саставни део.
2. Ову одлуку објавити у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Савет Агенције за енергетику Републике Србије

Председник

Број: 511/9

Београд, 21. јул 2006. године

Љубо Маћић

МЕТОДОЛОГИЈА

ЗА ОДРЕЂИВАЊЕ ТАРИФНИХ ЕЛЕМЕНАТА ЗА ИЗРАЧУНАВАЊЕ ЦЕНА ПРИСТУПА И КОРИШЋЕЊА СИСТЕМА ЗА ТРАНСПОРТ ДЕРИВАТА НАФТЕ ПРОДУКТОВОДИМА

(Методологија је објављена у „Службеном гласнику Републике Србије“, број 68 од 9. августа 2006. године)

I. ПРЕДМЕТ МЕТОДОЛОГИЈЕ

Овом методологијом се утврђује начин одређивања тарифних елемената за израчунавање цена приступа и коришћења система за транспорт деривата нафте продуктоводима (у даљем тексту: коришћење система).

II. МЕТОДОЛОШКИ ПРИСТУП

Методологија се базира на механизму контроле цена коришћења система за транспорт деривата нафте продуктоводима применом методе регулације „трошкови плус“, којом се енергетским субјектима који обављају делатност транспорта деривата нафте продуктоводима одређује максимална висина прихода у регулаторном периоду, односно цена којом се омогућава покриће оправданих трошкова пословања, као и одговарајући повраћај на ангажована средства.

III. ПОЈМОВИ И ДЕФИНИЦИЈЕ

Појмови употребљени у овој методологији имају следеће значење:

Алокација прихода	Расподела прихода на тарифне елементе;
Максимално одобрени приход	Максималан износ прихода енергетског субјекта у регулаторном периоду којим се надокнађују сви оправдани трошкови који настају обављањем регулисане енергетске делатности и одговарајући повраћај на ангажована средства;
Место трошка	Физичко или друго место у енергетском субјекту на коме настаје конкретан трошак;
Тарифни елементи	Обрачунске величине тарифног система у којима се изражавају учинци регулисаних енергетских субјеката и обрачунавају цене тих учинака.

Остали појмови употребљени у овој методологији имају исто значење као у Закону о енергетици.

IV. ОДРЕЂИВАЊЕ МАКСИМАЛНО ОДОБРЕНОГ ПРИХОДА

Максимално одобрени приход се обрачунава на основу оправданих трошкова пословања енергетског субјекта који настају обављањем енергетске делатности транспорта деривата нафте продуктоводима и на основу одговарајућег повраћаја на средства ангажована за обављање те делатности.

Ако у току регулаторног периода, због промене Енергетског биланса Републике Србије, оправдани трошкови пословања на основу којих је утврђен максимално одобрени приход енергетског субјекта битно одступају од трошкова који реално настају, може се извршити корекција максимално одобреног прихода за тај регулаторни период.

IV. 1. Заједнички трошкови, средства и остали приходи

Заједничким трошковима се сматрају трошкови настали ради омогућавања функционисања целине енергетског субјекта који обавља две или више енергетских делатности или који поред енергетске делатности обавља и неку другу делатност, а који не могу бити директно везани ни за једно конкретно место трошка.

Заједничким средствима се сматрају средства енергетског субјекта која се не могу директно алоцирати на поједине делатности (нпр. земљиште, грађевински објекти, возила, опрема и сл.).

Заједничким осталим приходима се сматрају приходи остварени ангажовањем средстава енергетског субјекта који се не могу директно алоцирати на поједине делатности.

Заједнички трошкови, средства и остали приходи се распоређују на енергетску делатност за коју се утврђује максимално одобрени приход, у складу са овом методологијом, на друге енергетске и остале делатности, на основу транспарентних правила (кључева) утврђених у складу са рачуноводственим стандардима и објективним критеријумима.

Припадајући део заједничких трошкова, средстава и осталих прихода алоциран на енергетску делатност за коју се утврђује максимално одобрени приход, у складу са овом методологијом, укључује се у обрачун максимално одобреног прихода енергетског субјекта по основу обављања те делатности.

IV. 2. Транспорт деривата нафте продуктоводима

Обрачун максимално одобреног прихода енергетског субјекта који обавља делатност транспорта деривата нафте продуктоводима врши се применом следеће формуле:

$$\text{МОП}_t = \text{ОТ}_t + A_t + \text{ППЦК} * \text{РС}_t - \text{ОП}_t + \text{КЕ}_t$$

где су:

t – регулаторни период,

МОП_t – максимално одобрени приход по основу обављања делатности транспорта деривата нафте продуктоводима у периоду t (у динарима),

ОТ_t – оперативни трошкови у периоду t (у динарима),

A_t – трошкови амортизације у периоду t (у динарима),

ППЦК – стопа повраћаја на регулисана средства обрачуната као пондерисана просечна цена капитала (у %),

РС_t – регулисана средства у периоду t (у динарима),

ОП_t – остали приходи у периоду t (у динарима),

КЕ_t – корекциони елемент у периоду t (у динарима).

Трошкови који улазе у обрачун максимално одобреног прихода енергетског субјекта који обавља енергетску делатност транспорта деривата нафте продуктоводима утврђују се на основу података о планираним количинама транспорта деривата нафте продуктоводима из Енергетског биланса Републике Србије, односно на основу података који служе за његово доношење.

Трошкови за надокнаду губитака деривата нафте у системима за транспорт деривата нафте продуктоводима не укључују се у обрачун максимално одобреног прихода енергетског субјекта који обавља енергетску делатност транспорта деривата нафте продуктоводима. Губици у системима за транспорт деривата нафте продуктоводима утврђују се на основу: анализе остварене стопе губитака за сваку врсту деривата нафте у претходне три године, упоредне анализе стопа губитака са енергетским субјектима који обављају исту енергетску делатност у земљи и окружењу и плана за смањење губитака и мера за његову реализацију.

IV. 2.1. Оперативни трошкови

Оперативни трошкови представљају оправдане трошкове настале по основу обављања енергетске делатности транспорта деривата нафте продуктоводима и чине их:

- 1) трошкови материјала,
- 2) трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи,
- 3) трошкови производних услуга и
- 4) нематеријални трошкови.

У овим оперативним трошковима садржани су и:

- трошкови заштите животне средине и
- оперативни трошкови средстава прибављених без накнаде.

Оцена оправданости трошкова се врши према природи конкретног трошка анализом сврсисходности, анализом количине и цене, упоредном анализом заснованом на подацима о трошковима у претходном периоду и трошковима енергетских субјеката који обављају исту енергетску делатност (*benchmarking*).

IV. 2.2. Трошкови амортизације

Трошкови амортизације представљају трошкове амортизације средстава која су у функцији обављања енергетске делатности транспорта деривата нафте продуктоводима, при чему

се у одобрене трошкове амортизације укључују и трошкови амортизације средстава прибављених без накнаде.

Трошкови амортизације обухватају трошкове амортизације постојећих средстава и трошкове амортизације средстава која ће бити активирана у посматраном регулаторном периоду.

Трошкови амортизације постојећих и средстава која ће бити активирана у посматраном регулаторном периоду обрачунавају се пропорционалном методом у процењеном корисном веку трајања средстава.

Трошкови амортизације средстава која ће бити активирана у посматраном регулаторном периоду обрачунавају се на основицу коју чини 50% вредности активираних нематеријалних улагања, некретнина, постројења и опреме у припреми и аванса датих за њихову набавку .

Трошкови амортизације се рачунају према следећој формули:

$$A_t = АПС_t + ААС_t$$

где су:

A_t – трошкови амортизације у периоду t (у динарима),

$АПС_t$ – трошкови амортизације постојећих средстава у периоду t (у динарима),

$ААС_t$ – трошкови амортизације средстава која ће бити активирана у периоду t (у динарима).

IV.2.3. Регулисана средства

Регулисана средства представљају нето вредност нематеријалних улагања (изузев goodwill-a), некретнина, постројења и опреме која су ангажована у обављању енергетске делатности транспорта деривата нафте продуктоводима, изузимајући:

- нето вредност средстава прибављених без накнаде, као што су донације, учешће трећих лица у изградњи система за транспорт деривата нафте продуктоводима и слично и
- вредности нематеријалних улагања, некретнина, постројења и опреме у припреми и аванса датих за њихову набавку, која се не активирају у регулаторном периоду или која нису оправдана и/или ефикасна.

Оправданост и ефикасност инвестиција утврђују се на основу:

- потребе развоја система за транспорт деривата нафте продуктоводима, у циљу задовољавања пораста потражње за дериватима нафте, као и повећања сигурности и квалитета снабдевања,
- техничко – технолошких, економских и других параметара и показатеља оправданости и ефикасности улагања и
- усклађености улагања са плановима развоја енергетског субјекта за период од пет година.

Регулисана средства су основица за обрачун повраћаја на ангажована средства који енергетски субјект може да оствари у регулаторном периоду.

Вредност регулисаних средстава обрачунава се као аритметичка средина вредности регулисаних средстава на почетку регулаторног периода и вредности регулисаних средстава на крају регулаторног периода према следећој формули:

$$PC_T = (пPC_T + кPC_T) / 2$$

где су:

PC_T – регулисана средства у периоду t (у динарима),

$пPC_T$ – вредност регулисаних средстава на почетку периода t (у динарима),

$кPC_T$ – вредност регулисаних средстава на крају периода t (у динарима).

Вредност регулисаних средстава на почетку регулаторног периода обрачунава се према следећој формули:

$$пPC_T = пNBC_T - пCBH_T - пНСУП_T$$

где су:

$пNBC_T$ – нето вредност нематеријалних улагања (изузев goodwill-a), некретнина постројења и опреме на почетку периода t (у динарима),

$пCBH_T$ – нето вредност средстава прибављених без накнаде на почетку периода t (у динарима),

$пНСУП_T$ – вредност нематеријалних улагања (изузев goodwill-a), некретнина, постројења и опреме у припреми и аванса датих за њихову набавку на почетку периода t , а која неће бити активирана у периоду t или која нису оправдана и/или ефикасна (у динарима).

Вредност регулисаних средстава на крају регулаторног периода обрачунава се према следећој формули:

$$кPC_T = пPC_T - A_T + \Delta СУП_T - \text{НОПС}_T - \Delta CBH_T - \Delta \text{НСУП}_T$$

где су:

A_T – трошкови амортизације у периоду t који се обрачунавају на начин дефинисан овом методологијом (у динарима),

$\Delta СУП_T$ – промена вредности нематеријалних улагања (изузев goodwill-a), некретнина, постројења и опреме у припреми и аванса датих за њихову набавку у периоду t (у динарима),

НОПС_т – нето вредност средстава која су отуђена и/или трајно повучена из употребе у периоду т (у динарима),

ΔСБН_т – промена вредности средстава прибављених без накнаде у периоду т (у динарима),

ΔНСУП_т – промена вредности нематеријалних улагања (изузев goodwill-а), некретнина, постројења и опреме у припреми и аванса датих за њихову набавку која неће бити активирана у периоду т или која нису оправдана и/или ефикасна (у динарима).

IV. 2.4. Стопа повраћаја на регулисана средства

Стопа повраћаја на регулисана средства утврђује се као пондерисана просечна цена капитала енергетског субјекта који обавља енергетску делатност транспорта деривата нафте продуктоводима.

Пондерисана просечна цена капитала је пондерисани просек стопе повраћаја на сопствени капитал и просечне стопе повраћаја на позајмљени капитал и обрачунава се пре опорезивања према следећој формули:

$$\text{ППЦК} = (\text{СК} * \text{ЦСК}) / (1 - \text{СП}) + \text{ПК} * \text{ЦПК}$$

при чему је $\text{СК} + \text{ПК} = 1$

где су:

ППЦК – стопа повраћаја на регулисана средства која се обрачунава као пондерисана просечна цена капитала (у %),

СК – учешће сопственог капитала у финансирању регулисаних средстава (у %),

ЦСК – реална цена сопственог капитала пре опорезивања (у %),

СП – стопа пореза на добит (у %),

ПК – учешће позајмљеног капитала у финансирању регулисаних средстава (у %),

ЦПК – пондерисана просечна цена позајмљеног капитала (у %).

Учешће позајмљеног капитала у финансирању регулисаних средстава треба да буде што веће, у складу са најбољом међународном праксом, како би се обезбедила нижа просечна цена укупног капитала.

Реална цена сопственог капитала пре опорезивања треба да одражава специфични ризик предузећа, ризик земље и преовлађујуће услове прибављања капитала на финансијском тржишту у регулаторном периоду.

Позајмљени капитал у смислу ове методологије представља збир дугорочних обавеза и краткорочних финансијских обавеза.

Цена позајмљеног капитала се рачуна као пондерисана просечна каматна стопа на укупно позајмљена средства, при чему се као пондери узимају учешћа позајмљених средстава у

укупно позајмљеним средствима. Цена позајмљеног капитала се признаје до нивоа цене обазриво и рационално позајмљених средстава.

IV. 2.5. Остали приходи

Остали приходи, осим прихода насталог обављањем делатности транспорта деривата нафте продуктоводима, су приходи остварени ангажовањем средстава намењених обављању те делатности, као што су: приходи од продаје нуспроизвода, приходи од активирања учинака и роба, приходи од продаје средстава, разграничени део прихода периода по основу реализације донираних средстава, и други приходи.

IV. 2.6. Корекциони елемент

Корекциони елемент је вредносни израз (новчани износ) којим се коригује максимално одобрени приход за наредни регулаторни период, за износ одступања оствареног прихода од прихода обрачунатог у складу са овом методологијом, а на основу остварених количина деривата нафте и вредности оправданих трошкова и осталих прихода остварених у претходном регулаторном периоду.

Приликом обрачуна максимално одобреног прихода за први регулаторни период корекциони елемент је једнак нули.

V. АЛОКАЦИЈА МАКСИМАЛНО ОДОБРЕНОГ ПРИХОДА НА ТАРИФНИ ЕЛЕМЕНТ

Максимално одобрени приход енергетског субјекта који обавља енергетску делатност транспорта деривата нафте продуктоводима алоцира се на тарифни елемент „енергент“.

Тарифни елемент „енергент“ је укупна годишња количина деривата нафте која се испоручује корисницима транспортног система за транспорт деривата нафте продуктоводима и изражава се у тонама.

VI. РЕГУЛАТОРНИ ПЕРИОД

Први регулаторни период почиње 01. јануара 2007. године.

Дужина регулаторног периода утврђује се у трајању од годину дана.